mulier instituut

De regionale aanpak voor sporten en bewegen voor mensen met een beperking

Maxine de Jonge

Kirsten Gutter

Caroline van Lindert

De regionale aanpak voor sporten en bewegen voor mensen met een beperking

Met subsidie van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS)

Maxine de Jonge
Kirsten Gutter
Caroline van Lindert

© Mulier Instituut
Utrecht, maart 2021

Mulier Instituut
sportonderzoek voor beleid en samenleving

Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | I www.mulierinstituut.nl
E info@mulierinstituut.nl | T @mulierinstituut

Inhoudsopgave

Samenvatting **4**

1. Aanleiding **7**

2. Werking regionaal samenwerkingsverband **9**

3. Doelgroepen samenwerkingsverband **15**

4. Doelen en taken samenwerkingsverband **17**

5. Samenwerking binnen het samenwerkingsverband **21**

6. Visie op inclusief sporten en bewegen **24**

7. Succes- en faalfactoren **28**

8. Conclusies en aanbevelingen **31**
8.1 Conclusies 31
8.2 Aanbevelingen 33

9. Referenties **36**

Samenvatting

Het beleidsprogramma 'Grenzeloos actief' (2015-2019; Ministerie van VWS, 2015) had tot doel om mensen met een beperking die willen sporten of bewegen een passend en toegankelijk aanbod in de buurt te bieden. Een van de pijlers van het programma was het creëren van een landelijk dekkende structuur van regionale samenwerkingsverbanden die vanaf 2019 zelfstandig voortgezet konden worden. Inmiddels is het programma Grenzeloos actief beëindigd en is sinds 2018 het Nationaal Sportakkoord (Ministerie van VWS, 2018) van kracht. Een van de resultaten die met de pijler Inclusief sporten en bewegen van dit akkoord wordt nagestreefd, is dat regio's in Nederland zijn versterkt op het gebied van inclusief sporten en bewegen door intensieve samenwerking in regionale of lokale allianties die aansluiten bij bestaande netwerken of structuren. Impliciet wordt hierbij verwezen naar de structuur van regionale samenwerkingsverbanden die vanuit Grenzeloos actief zijn opgebouwd. Mogelijk veranderen de taken van de regionale samenwerkingsverbanden en de betrokken regiocoördinatoren voor aangepast sporten, de randvoorwaarden waaronder deze inzetbaar zijn en de beschikbare middelen, als gevolg van het Nationaal Sportakkoord. Om na te gaan in hoeverre sprake is van veranderingen heeft het Mulier Instituut met subsidie van het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) onderzoek gedaan naar de huidige werking van de regionale samenwerkingsverbanden en de werkzaamheden van de betrokken regiocoördinatoren.

In dit rapport beantwoorden we de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat zijn de doelen en taken van het regionaal samenwerkingsverband ten aanzien van mensen met een beperking?
2. Welke rollen en taken vervullen de regiocoördinatoren daarbinnen?
3. In hoeverre is sprake van een verandering in de taken, werkzaamheden en middelen van de samenwerkingsverbanden en regiocoördinatoren als gevolg van het Nationaal Sportakkoord?
4. Wat zijn de belemmeringen en stimulansen bij het realiseren van de doelstellingen van het regionaal samenwerkingsverband?

Voor dit onderzoek hebben we een online vragenlijst uitgezet onder regiocoördinatoren van regionale samenwerkingsverbanden. In totaal hebben 35 regiocoördinatoren de vragenlijst volledig ingevuld, een respons van 70 procent. De antwoorden op de onderzoeksvragen worden hieronder per onderzoeksvraag samengevat:

1. Uit het onderzoek blijkt dat de voornaamste taken van het regionaal samenwerkingsverband, als het gaat om het bedienen van mensen met een beperking, bestaan uit het vinden van passend sport- en beweegaanbod en het koppelen van de vraag van mensen met een beperking aan aanbod. Veel regionale samenwerkingsverbanden omschrijven hun hoofddoelstelling als het bedienen van iedereen in het vinden van passend sport- en beweegaanbod, maar mensen met een beperking worden vaak als specifieke doelgroep uitgelicht. De meeste samenwerkingsverbanden bestaan sinds de beëindiging van Grenzeloos actief nog steeds en zijn redelijk tot goed geborgd. Bij de meerderheid van de regionale samenwerkingsverbanden loopt de samenwerking (zeer) goed en lukt het om lokale/regionale partners te betrekken bij de ontwikkeling van beleid en activiteiten op het gebied van inclusief sporten en bewegen en mensen met een beperking. De doelstelling van Grenzeloos actief om samenwerkingsverbanden zelfstandig te laten voortbestaan is dus bereikt. Samenwerkingsverbanden hebben niet stilgestaan: ze breiden nog steeds uit. De meeste regionale samenwerkingsverbanden bevinden zich in de uitbreidingsfase, waarin hun programma's en partnerschappen geborgd zijn en het samenwerkingsverband zijn diensten naar andere doelgroepen uitbreidt of zijn regionale samenwerkingen vergroot. Ook zien we dat de regionale samenwerkingsverbanden een brede groep partners om zich heen verzamelen of voor afstemming daarmee zorgen om sport en bewegen voor

diverse doelgroepen mogelijk te maken. De meestvoorkomende partners zijn sportaanbieders, gemeenten, instellingen voor gehandicaptenzorg, onderwijsinstellingen, instellingen voor gezondheidszorg en welzijnsinstellingen.

2. De regiocoördinator heeft een breed takenpakket als het gaat om personen met een beperking. De meeste regiocoördinatoren houden zich bezig met: 1) landelijke initiatieven signaleren en verbinden met de lokale of regionale uitvoering; 2) het aanspreekpunt zijn voor regionale organisaties; 3) verbindingen initiëren en continueren met regionale stakeholders (bv. eerstelijnszorg, ziekenhuizen, zorginstellingen, zorgverzekeraars, Wmo); 4) het jaarplan voorbereiden, de voortgang van actuele ontwikkelingen en knelpunten bespreken en prioritering vaststellen; en 5) de app/website Uniek Sporten beheren en promoten. In de rolverdeling binnen het regionaal samenwerkingsverband staat de regiocoördinator centraal: deze neemt de regie in bijna drie kwart van de samenwerkingsverbanden. Gemiddeld zijn er 47,9 uren per week beschikbaar voor het regionaal samenwerkingsverband. Ongeveer de helft hiervan is voor de regiocoördinator. Het werk van de regiocoördinator wordt vooral aangevuld door de buurtsportcoaches, die op lokaal niveau werken. Overige medewerkers, zoals beleidsmedewerkers, hebben een kleinere rol. Uit het onderzoek blijkt dat bijna alle regiocoördinatoren behoefte hebben aan ondersteuning om nog tien jaar te kunnen bestaan. Financiële zekerheid speelt hierin de grootste rol. Ook heeft een groot deel van de regiocoördinatoren behoefte aan kennisuitwisseling met andere regionale samenwerkingsverbanden, expliciete afspraken over wat alle partners bijdragen en meer uren. Bovendien zou een deel van de regiocoördinatoren meer kennis en vaardigheden willen opdoen over beleid en beleidsprocessen (op gemeentelijk niveau), verschillende communicatiestijlen, financiële mogelijkheden, monitoring en evaluatie en overtuigingsvaardigheden.

3. Het totale aantal beschikbare uren voor het regionaal samenwerkingsverband is in de loop der tijd veelal toegenomen of gelijk gebleven. Het aantal deelnemende gemeenten aan het regionaal samenwerkingsverband is bij de helft van de regionale samenwerkingsverbanden in de loop der tijd niet veranderd. Het lijkt erop dat het aflopen van het beleidsprogramma Grenzeloos actief geen negatieve invloed heeft gehad op het totale aantal beschikbare uren voor de samenwerkingsverbanden en het aantal deelnemende gemeenten. Dit betekent ook dat onder het Nationaal Sportakkoord de samenwerkingsverbanden met dezelfde of iets meer middelen zijn doorgezet. Voor een kwart van de regionale samenwerkingsverbanden blijkt het lastig te zijn om gemeenten erbij betrokken te houden. Ook zijn meer regionale samenwerkingsverbanden na het Nationaal Sportakkoord andere doelgroepen gaan bedienen. Mensen met een beperking blijven nog steeds de meestvoorkomende doelgroep van de samenwerkingsverbanden, maar in de afgelopen jaren is de aandacht voor mensen met een lage sociaaleconomische status, ouderen en LBHT-personen licht gestegen. Structurele financieringsbronnen en/of extra budget om materiaal aan te schaffen en activiteiten te organiseren blijken belangrijk voor de financiële borging van het regionaal samenwerkingsverband.

4. Volgens de regiocoördinatoren is communicatie de belangrijkste succesfactor voor een goede samenwerking. Korte lijnen en regelmatig overleg dragen hieraan bij. Andere factoren die kunnen bijdragen aan een succesvolle samenwerking zijn: een gezamenlijke doelstelling; aansturing en taakverdeling; bereidheid en een open houding voor nieuwe ideeën of werkzaamheden; betrokkenheid van partijen bij de ontwikkeling/uitvoering van activiteiten; en diverse expertises en kennisbundeling van de verschillende partners. Volgens de regiocoördinatoren kan gebrek aan middelen, draagvlak en borging van afspraken een knelpunt in de samenwerking vormen. Ook gebrek aan regie en een te grote regio kunnen leiden tot een slechte samenwerking. Verschillende aspecten dragen bij aan het realiseren van de doelstellingen van het samenwerkingsverband, waaronder: kennisdeling, vindbaarheid (van elkaar en van diensten), realisatie van aanbod op basis van behoefte/vraag vanuit de doelgroep en betrokkenheid. De bereikbaarheid en vindbaarheid van de doelgroep, gebrek aan tijd

en gebrek aan financiën vormen vaak knelpunten bij de uitvoering van activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het samenwerkingsverband.

1. Aanleiding

Het beleidsprogramma ‘Grenzeloos actief’ (2015-2019; Ministerie van VWS, 2015) had tot doel om mensen met een beperking die willen sporten of bewegen een passend en toegankelijk aanbod in de buurt te bieden. Grenzeloos actief werd gefinancierd door het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). NOC*NSF, MEE Nederland, Sportkracht12, Vereniging Sport en Gemeenten, Kenniscentrum Sport en Bewegen en het RIVM werkten samen om het sport- en beweegaanbod te versterken en beter aan te laten sluiten op de behoefte van de doelgroep. Een van de pijlers van het programma was het creëren van een landelijk dekkende structuur van regionale samenwerkingsverbanden die vanaf 2019 zelfstandig voortgezet konden worden. In februari 2019 telde Nederland 48 regionale samenwerkingsverbanden aangepast sporten (NOC*NSF, 2019). Sommige samenwerkingsverbanden werkten al langer samen, andere waren net opgestart en nog volop in ontwikkeling. Het doel van deze samenwerkingsverbanden was om de vraag naar sport voor mensen met een beperking op regionaal niveau in kaart te brengen en het aanbod daarop af te stemmen. De bedoeling was dat mensen die op zoek zijn naar aangepast sportaanbod en sportaanbieders contact kunnen opnemen met de lokale buurtsportcoach, contactpersoon of regiocoördinator. Een groot deel van het sport- en beweegaanbod in de regio’s is terug te vinden op Uniek Sporten, een online community voor (potentiële) sporters met een beperking, beheerd door Fonds Gehandicaptensport.

Inmiddels is het programma Grenzeloos actief beëindigd en is sinds 2018 het Nationaal Sportakkoord (Ministerie van VWS, 2018) van kracht. Doel van de pijler Inclusief sporten en bewegen van dit akkoord is dat iedere Nederlander een leven lang plezier beleeft aan sporten en bewegen, ongeacht belemmeringen vanwege iemands leeftijd, fysieke of mentale gezondheid, etnische achtergrond, seksuele geaardheid of sociale positie. De aandacht voor mensen met een beperking wordt nu meegenomen in het streven naar een inclusieve sport- en beweegomgeving voor alle Nederlanders. Een van de resultaten die met Inclusief sporten en bewegen worden nagestreefd, is dat regio’s in Nederland zijn versterkt op het gebied van inclusief sporten en bewegen door intensieve samenwerking in regionale of lokale allianties die aansluiten bij bestaande netwerken of structuren. Impliciet wordt hierbij verwezen naar de structuur van regionale samenwerkingsverbanden die vanuit Grenzeloos actief zijn opgebouwd. Mogelijk veranderen de taken van de regionale samenwerkingsverbanden en de betrokken regiocoördinatoren voor aangepast sporten en de randvoorwaarden waaronder zij inzetbaar zijn als gevolg van het Nationaal Sportakkoord. Regiocoördinatoren worden vanuit het sportakkoord wellicht breder inzetbaar voor andere doelgroepen. Wat dit betekent voor de aandacht voor mensen met een beperking is nog onduidelijk. Mogelijk hebben regiocoördinatoren nu minder uren beschikbaar voor mensen met een beperking, omdat er minder middelen zijn voor het continueren van de regionale samenwerkingsverbanden dan ten tijde van het programma Grenzeloos actief. Om na te gaan in hoeverre sprake is van veranderingen heeft het Mulier Instituut met subsidie van het ministerie van VWS onderzoek gedaan naar de huidige werking van de regionale samenwerkingsverbanden en de werkzaamheden van de betrokken regiocoördinatoren.

Deze vraag is opgenomen in de verdiepende monitor die het Mulier Instituut met subsidie van het ministerie van VWS uitvoert, van ontwikkelingen in het beleids- en organisatielandschap en de sport- en beweegdeelname van mensen met een beperking of chronische aandoening. Met dit onderzoek willen we inzicht krijgen in de huidige werkwijze en werkzaamheden van de regionale samenwerkingsverbanden aangepast sporten en de betrokken regiocoördinatoren ten aanzien van inclusief sporten en bewegen in het algemeen en mensen met een beperking in het bijzonder en in de ervaren successen en knelpunten daarbij.

In dit rapport beantwoorden we de volgende onderzoeksvragen:

1. Wat zijn de doelen en taken van het regionaal samenwerkingsverband ten aanzien van mensen met een beperking?
2. Welke rollen en taken vervullen de regiocoördinatoren daarbinnen?
3. In hoeverre is sprake van een verandering in de taken, werkzaamheden en middelen van de samenwerkingsverbanden en regiocoördinatoren als gevolg van het Nationaal Sportakkoord?
4. Wat zijn de belemmeringen en stimulansen bij het realiseren van de doelstellingen van het regionaal samenwerkingsverband?

Methode

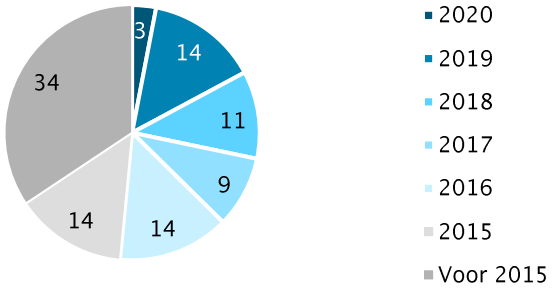
Voor dit onderzoek hebben we een online vragenlijst uitgezet onder regiocoördinatoren van regionale samenwerkingsverbanden. De vragenlijst is ontwikkeld in samenwerking met NOC*NSF en Sportkracht12 en getest door twee regiocoördinatoren. Met ondersteuning van NOC*NSF hebben we alle regionale samenwerkingsverbanden in kaart gebracht (n=50). De uitnodiging voor de vragenlijst is verstuurd in samenwerking met Sportkracht12. De twaalf provinciale consulenten aangepast sporten hebben alle regiocoördinatoren in hun provincie de uitnodiging voor de vragenlijst gestuurd. Via een unieke hyperlink konden de respondenten de vragenlijst openen en invullen. In totaal hebben 35 regiocoördinatoren de vragenlijst volledig ingevuld, een respons van 70 procent.

2. Werking regionaal samenwerkingsverband

Ontstaan regionaal samenwerkingsverband

Twee derde van de 35 in het onderzoek betrokken regionale samenwerkingsverbanden is vanaf 2015 gestart (zie figuur 2.1), ten tijde van het programma Grenzeloos actief. Een derde is al eerder opgezet.

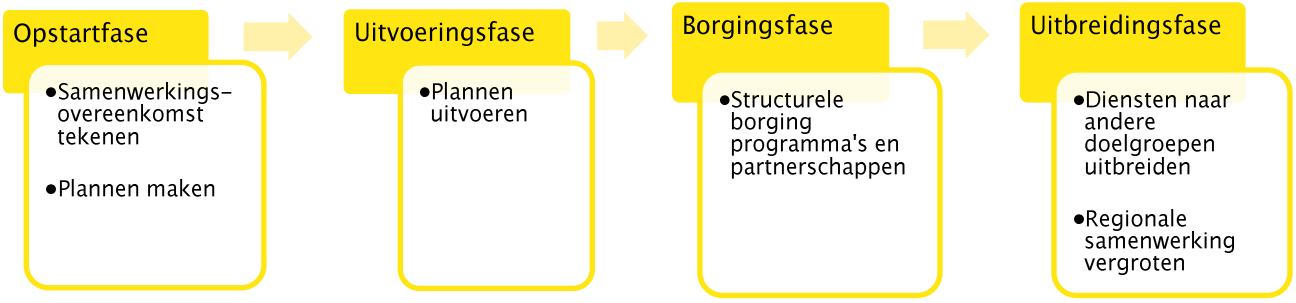
Figuur 2.1 Jaar waarin de regionale samenwerkingsverbanden zijn gestart (in procenten, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

De respondenten zijn gevraagd aan te geven in welke fase van ontwikkeling het regionaal samenwerkingsverband zich bevindt (figuur 2.2). Eén regionaal samenwerkingsverband (3%) bevindt zich in de opstartfase, waarin meerdere partijen een samenwerkingsovereenkomst hebben getekend of gaan tekenen en plannen gaan maken (niet in figuur). Dit samenwerkingsverband is in 2020 gestart. Elf regionale samenwerkingsverbanden (31%) bevinden zich in de uitvoeringsfase, waarin ze de gemaakte plannen uitvoeren. Zes regionale samenwerkingsverbanden (17%) bevinden zich in de borgingsfase, waarin ze al een eind op weg zijn en nu voor de structurele borging van hun programma's en partnerschappen zorgen. Deze samenwerkingsverbanden zijn tussen 2016 en 2018 gestart. Dertien regionale samenwerkingsverbanden (37%) bevinden zich in de uitbreidingsfase, waarin hun programma's en partnerschappen geborgd zijn en zij hun diensten naar andere doelgroepen uitbreiden of hun regionale samenwerkingen vergroten. Deze samenwerkingsverbanden zijn vóór 2017 gestart. Ook geven vier regionale samenwerkingsverbanden (11%) aan dat ze in een andere fase, bijvoorbeeld een afrondende fase, of tussen twee fases in zitten (niet in figuur).

Figuur 2.2 Fases van ontwikkeling van de regionale samenwerkingsverbanden

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Profiel regiocoördinator

Ieder regionaal samenwerkingsverband wordt geleid door een regiocoördinator. Om een beter beeld te krijgen van de regiocoördinator, hebben we een aantal vragen gesteld over de achtergrond van de regiocoördinatoren, hun werkzaamheden en hun kennis en vaardigheden (tabel 2.1).

Tabel 2.1 Achtergrondkenmerken van de regiocoördinatoren (n=35)

Achtergrondkenmerk		Aandeel regiocoördinatoren
Geslacht	Man	31%
	Vrouw	63%
Leeftijd (gemiddeld)		37 jaar
Aantal jaren werkzaam als regiocoördinator	Minder dan 1 jaar	26%
	1–3 jaar	31%
	3–5 jaar	23%
	Meer dan 5 jaar	20%
Aandeel met een tweede functie		77%

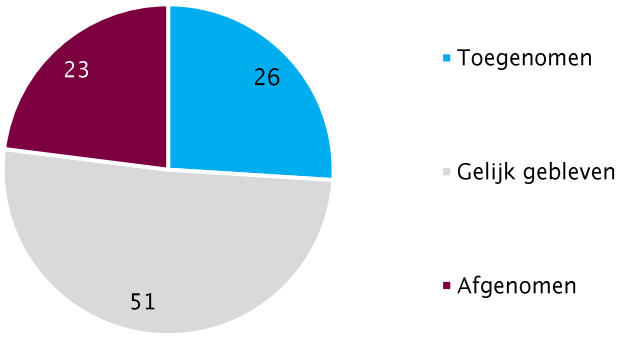
Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Vrouwen zijn in de meerderheid en de gemiddelde leeftijd is 37 jaar. De regiocoördinatoren die daarnaast nog een tweede functie of baan hebben, werken bijvoorbeeld als adviseur lokale sport, beleidsmedewerker, buurtsportcoach, projectleider op het gebied van sport en therapeut.

Aantal gemeenten per regionaal samenwerkingsverband

Het aantal gemeenten binnen een regionaal samenwerkingsverband verschilt, met een gemiddelde van zeven gemeenten. Het grootste regionaal samenwerkingsverband bestaat uit achttien gemeenten; de drie kleinste bestaan ieder uit één gemeente. De meerderheid van de respondenten geeft aan dat het aantal deelnemende gemeenten binnen het regionaal samenwerkingsverband in de loop der tijd gelijk is gebleven (figuur 2.3). Bij ongeveer een kwart (26%, negen regionale samenwerkingsverbanden) is het aantal deelnemende gemeenten toegenomen. Volgens de respondenten zijn hier verschillende redenen voor. In sommige regio's is meer aandacht gekomen voor inclusie en/of voor sport voor mensen met een beperking. Ook waren gemeenten soms al wel van plan om partner te worden, maar duurde het proces wat langer. Sommige gemeenten zagen dat sport voor mensen met een beperking een aparte aanpak nodig had en andere gemeenten kregen meer sport(hulp)vragen binnen. Bij het resterende kwart (23%, acht verbanden) van de regionale samenwerkingsverbanden is het aantal deelnemende gemeenten juist afgenomen. Volgens de respondenten komt dit door gebrek aan financiële middelen, fusies tussen gemeenten, de overstap van een gemeente naar een ander regionaal samenwerkingsverband, de voorkeur binnen sommige gemeenten om zaken lokaal te regelen en de wisselende contactpersonen bij gemeenten, die van meningen verschilden over de meerwaarde van het samenwerkingsverband.

Figuur 2.3 Verandering in het aantal deelnemende gemeenten aan het regionaal samenwerkingsverband in de loop van de tijd (in procenten, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Aantal uren voor het regionaal samenwerkingsverband

Gemiddeld heeft de regiocoördinator 18,8 uur per week (variërend van één tot zestig) voor het regionaal samenwerkingsverband beschikbaar (tabel 2.2). Binnen een regionaal samenwerkingsverband kunnen echter ook buurtsportcoaches aan het werk zijn. De buurtsportcoaches werken op lokaal niveau om mensen met sport- en beweegaanbod te verbinden en verzorgen zelf ook sport- en beweegaanbod. De buurtsportcoaches binnen een regionaal samenwerkingsverband hebben volgens de respondenten gemiddeld gezamenlijk 25,4 uur per week (variërend van 0 tot 152) voor werkzaamheden voor het regionaal samenwerkingsverband. Naast de buurtsportcoaches kunnen overige medewerkers, zoals beleidsmedewerkers sport, werkzaam zijn voor het regionaal samenwerkingsverband. Deze overige medewerkers hebben gemiddeld 4,9 uur per week voor werkzaamheden voor het regionaal samenwerkingsverband. Zij maken bijvoorbeeld lokaal beleid op het gebied van sport en/of gezondheid of zijn werkzaam binnen het sociaal domein. In totaal heeft het regionaal samenwerkingsverband per week gemiddeld 47,9 uren beschikbaar voor de inzet van de regiocoördinator, buurtsportcoaches en overige medewerkers.

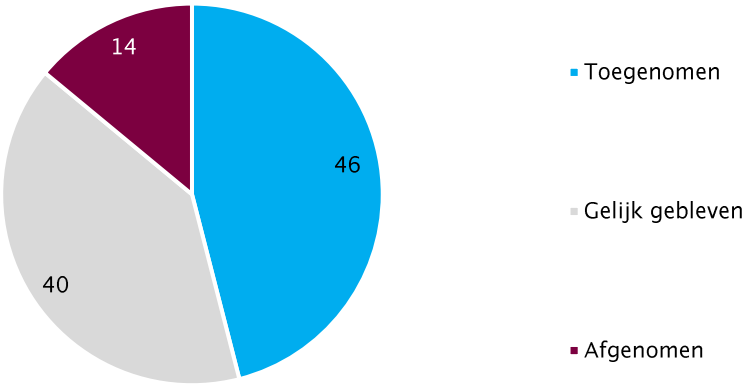
Tabel 2.2 Aantal beschikbare uren voor de regionale samenwerkingsverbanden in 2020

Aantal uren	Totaal (n=32*)	Regiocoördinator (n=32*)	Buurtsportcoaches (n=35)	Overige medewerkers (n=35)
Gemiddeld	47,9	18,8	25,4	4,9
Minimum	3	1	0	0
Maximum	264	60	152	80

* Exclusief respondenten die nul uren voor de regiocoördinator hebben ingevuld.
Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

In bijna de helft (46%, zestien verbanden) van de regionale samenwerkingsverbanden zijn de totaal beschikbare uren voor het samenwerkingsverband sinds de start van het verband toegenomen (figuur 2.4). Volgens de respondenten komt de toename in uren door een toename in sporthulpvragen (matchingsverzoeken), de uitbreiding van het takenpakket van de regiocoördinator, de uitbreiding van de uren van de buurtsportcoaches voor mensen met een beperking of een toename in het aantal gemeenten en uren voor specifieke projecten. Volgens 40 procent van de respondenten zijn de totaal beschikbare uren gelijk gebleven. Bij 14 procent (vijf regionale samenwerkingsverbanden) is het aantal uren afgenomen. Dit komt door bezuinigingen van de gemeenten, onheldere verwachtingen van betrokkenen, de afloop van het programma Grenzeloos actief en de voorkeur van sommige gemeenten om zaken op lokaal niveau uit te voeren in plaats van op regionaal niveau.

Figuur 2.4 Verandering in het aantal beschikbare uren voor het regionaal samenwerkingsverband in de loop van de tijd (in procenten, n=35)

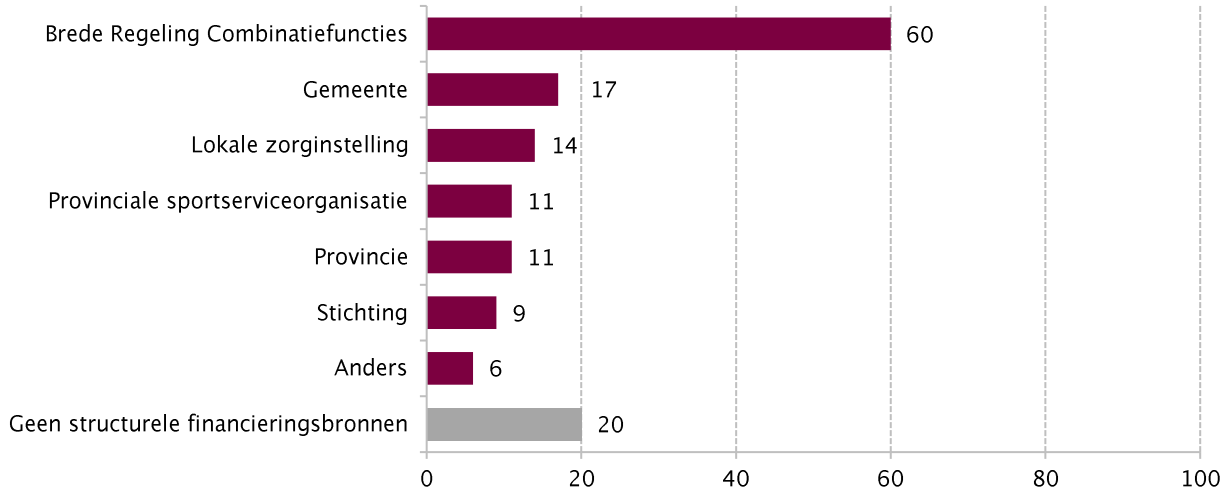
Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Financiering van het regionaal samenwerkingsverband

Naast de beschikbare uren kunnen de regionale samenwerkingsverbanden ook extra budget hebben om materiaal aan te schaffen en activiteiten te organiseren. Dit geldt voor de meerderheid (60%, 21 verbanden) van de regionale samenwerkingsverbanden. Van de samenwerkingsverbanden die een budget hebben is het gemiddeld budget 11.071 euro per jaar, met een minimum van 500 euro en een maximum van 63.000 euro per jaar. Er is geen relatie tussen de grootte van dit budget en het aantal gemeenten in een regionaal samenwerkingsverband.

80 procent van de regionale samenwerkingsverbanden geeft aan structurele financieringsbronnen te hebben voor het regionaal samenwerkingsverband (figuur 2.4). De meestvoorkomende structurele financieringsbron is de Brede Regeling Combinatiefuncties.

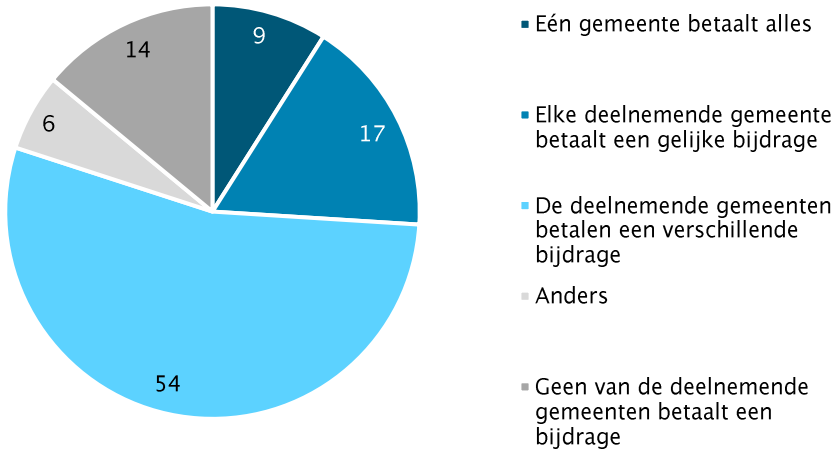
Figuur 2.4 Structurele financieringsbronnen voor de regionale samenwerkingsverbanden (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

De bijdrage van de deelnemende gemeenten aan het regionaal samenwerkingsverband verschilt (figuur 2.5). Bij de helft van de samenwerkingsverbanden betalen de deelnemende gemeenten een verschillende bijdrage. Dit bedrag is vaak afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente.

Figuur 2.5 Gemeentelijke financiële bijdrage in 2020 aan het regionaal samenwerkingsverband (in procenten, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Financiële borging regionaal samenwerkingsverband

De regiocoördinatoren zijn gevraagd de financiële borging van hun regionaal samenwerkingsverband te beoordelen. 37 procent (dertien coördinatoren) van de regiocoördinatoren beoordeelt de financiële borging van het regionaal samenwerkingsverband als goed: op zowel korte als lange termijn zijn voldoende middelen beschikbaar om de werkzaamheden te kunnen uitvoeren. 34 procent (twaalf coördinatoren) van de respondenten vindt dat de financiën van het regionaal samenwerkingsverband matig zijn geborgd: er zijn voldoende middelen op de korte termijn, maar ze maken zich zorgen over de middelen op de lange termijn. 14 procent (vijf coördinatoren) vindt dat de financiën slecht of niet geborgd zijn. Volgens hen zijn er op korte termijn te weinig middelen, en zij vrezen voor het voortbestaan

van het samenwerkingsverband op langere termijn. Deze vijf samenwerkingsverbanden zijn vóór 2018 gestart. Vier van deze samenwerkingsverbanden hebben geen budget om materiaal aan te schaffen en activiteiten te organiseren en drie hebben geen structurele financieringsbronnen.

Vervolgens zijn alle regiocoördinatoren gevraagd in hoeverre zij zich verantwoordelijk voelen voor de financiële borging van het regionaal samenwerkingsverband. Bijna twee derde (66%, 23 coördinatoren) van de regiocoördinatoren voelt zich (helemaal) verantwoordelijk voor de financiële borging van het regionaal samenwerkingsverband. 29 procent (tien coördinatoren) voelt zich daar neutraal over en 6 procent (twee coördinatoren) voelt zich (helemaal) niet verantwoordelijk.

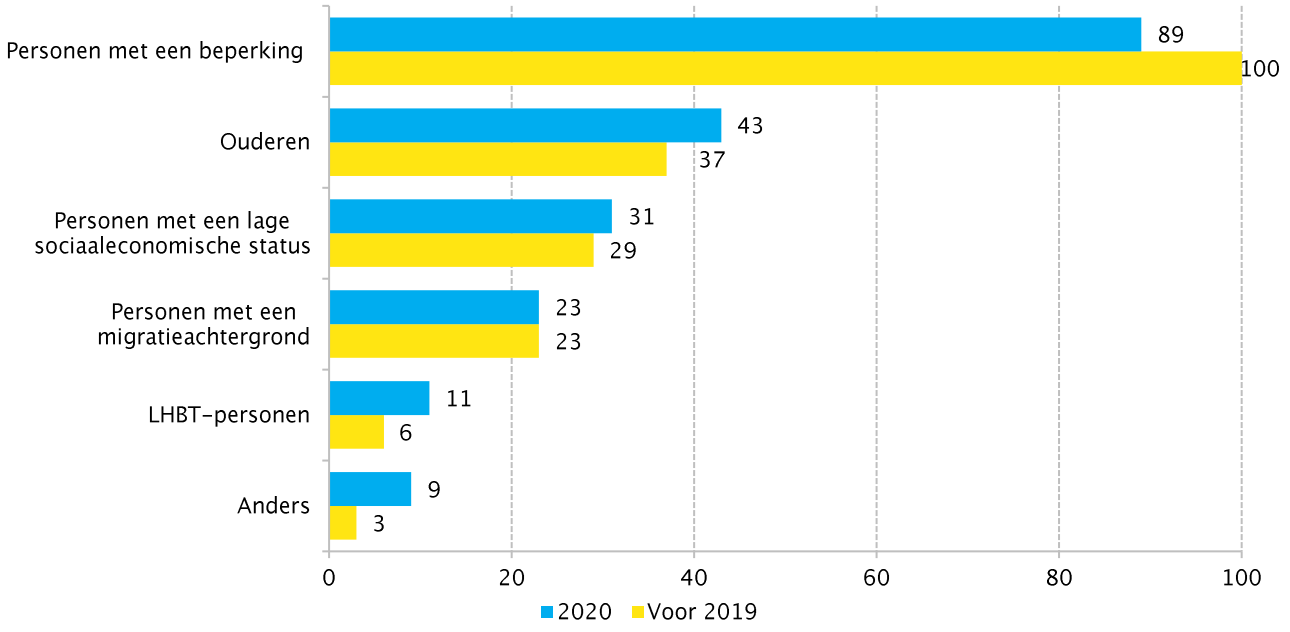
3. Doelgroepen samenwerkingsverband

Een regionaal samenwerkingsverband kan meerdere doelgroepen bedienen. Alle regiocoördinatoren zijn gevraagd welke doelgroepen dat nu zijn en welke dat in het verleden zijn geweest (figuur 3.1).

Alle samenwerkingsverbanden bedienden voor de start van het National Sportakkoord in 2019 mensen met een beperking. 60 procent van deze samenwerkingsverbanden (21 verbanden) bediende in die tijd uitsluitend mensen met een beperking (niet in figuur). Van de samenwerkingsverbanden die voor 2019 ook andere doelgroepen bedienden, waren ouderen (dertien verbanden), mensen met een lage sociaaleconomische status (tien verbanden) en mensen met een migratieachtergrond (acht verbanden) de meestvoorkomende doelgroepen.

Op dit moment bedienen bijna alle regionale samenwerkingsverbanden mensen met een beperking (89%). Vier regionale samenwerkingsverbanden zijn hier sinds 2019 mee gestopt. Twee van die vier geven aan dat deze doelgroep op lokaal niveau bediend wordt, maar niet vanuit het regionaal samenwerkingsverband. Van de andere twee is de reden onbekend. 46 procent van de samenwerkingsverbanden (zestien verbanden) bedient uitsluitend mensen met een beperking (niet in figuur). Ook bedient een groot deel van de regionale samenwerkingsverbanden ouderen (vijftien verbanden), mensen met een lage sociaaleconomische status (elf verbanden) en mensen met een migratieachtergrond (acht verbanden). 11 procent (vier regionale samenwerkingsverbanden) bedient LHBT-personen. Bij de samenwerkingsverbanden waar aandacht voor andere doelgroepen is gekomen, ging dit meestal niet ten koste van de aandacht voor mensen met een beperking.

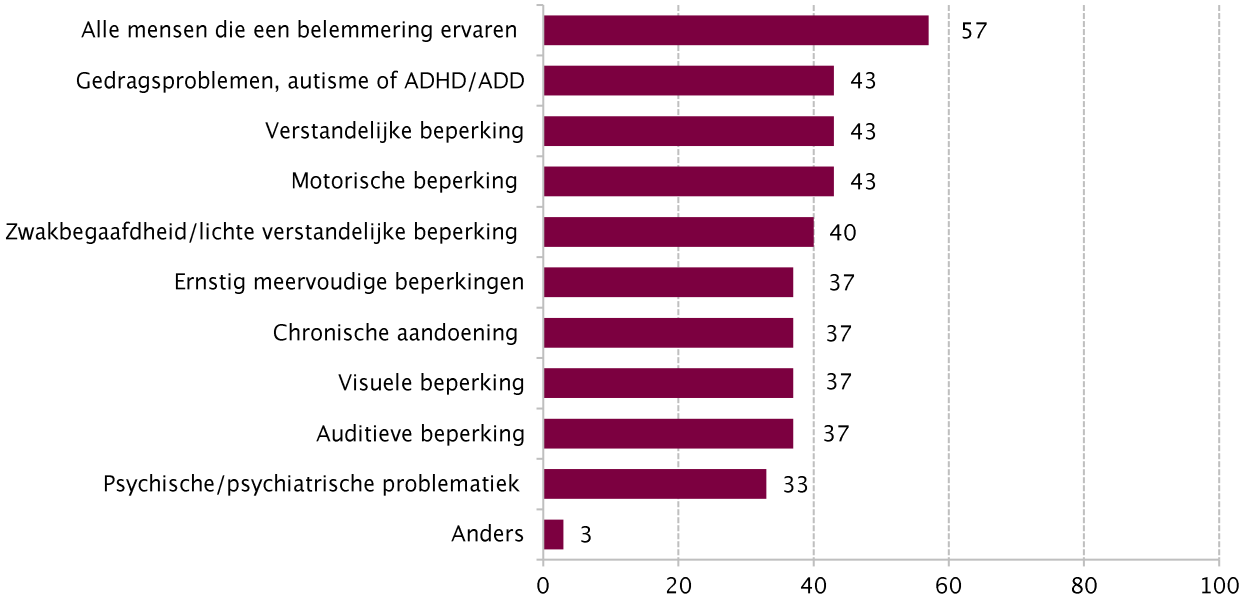
Figuur 3.1 Doelgroepen bediend vanuit de regionale samenwerkingsverbanden voor 2019 en in 2020 (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

De regionale samenwerkingsverbanden die mensen met een beperking bedienen is gevraagd welke groepen mensen met een beperking ze bedienen. De meeste samenwerkingsverbanden maken geen onderscheid naar de soorten beperkingen of aandoeningen van de mensen die ze bedienen (figuur 3.2). De verschillende soorten beperkingen worden ongeveer even vaak bediend.

Figuur 3.2 Groepen mensen met een beperking bediend vanuit de regionale samenwerkingsverbanden (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

4. Doelen en taken samenwerkingsverband

Alle regiocoördinatoren zijn gevraagd de hoofddoelstelling van hun regionaal samenwerkingsverband te omschrijven. De hoofddoelstelling gaat vaak over het bedienen van iedereen bij het vinden van passend sport- en beweegaanbod, maar mensen met een beperking worden vaak uitgelicht. Een aantal woorden, zoals 'beperking', 'participatie' en 'iedereen', komt vaak voor in de hoofddoelstellingen. Ook worden de termen 'aanbod optimaliseren', 'kennisdeling', en 'leven lang actief' vaak gebruikt. Zie tekstkader 4.1 voor aantal voorbeelden van hoofddoelstellingen.

Tekstkader 4.1 Hoofdoelstelling van het regionaal samenwerkingsverband volgens de regiocoördinator – voorbeelden

'Alle inwoners met een handicap kunnen naar eigen behoefte, waar mogelijk zelfstandig en structureel, sporten en bewegen op een gelijkwaardige wijze als inwoners zonder handicap.'

'Het idee is dat de samenwerking de kennisuitwisseling bevordert, dat men gezamenlijk de witte vlekken kan ontdekken en inkleuren (ontbrekend aanbod n.a.v. vraag) en makkelijk kan doorverwijzen over gemeentegrenzen heen.'

'Het samenwerkingsverband kent een drietal speerpunten: 1. Een groei in sport- en beweegparticipatie onder mensen met een beperking realiseren 2. Het sport- en beweegaanbod voor mensen met een beperking zowel kwantitatief als kwalitatief te verbeteren 3. Kennis en innovatie op het gebied van aangepast sporten te ontwikkelen en te delen om als regio uit te groeien tot het kenniscentrum van aangepast sporten.'

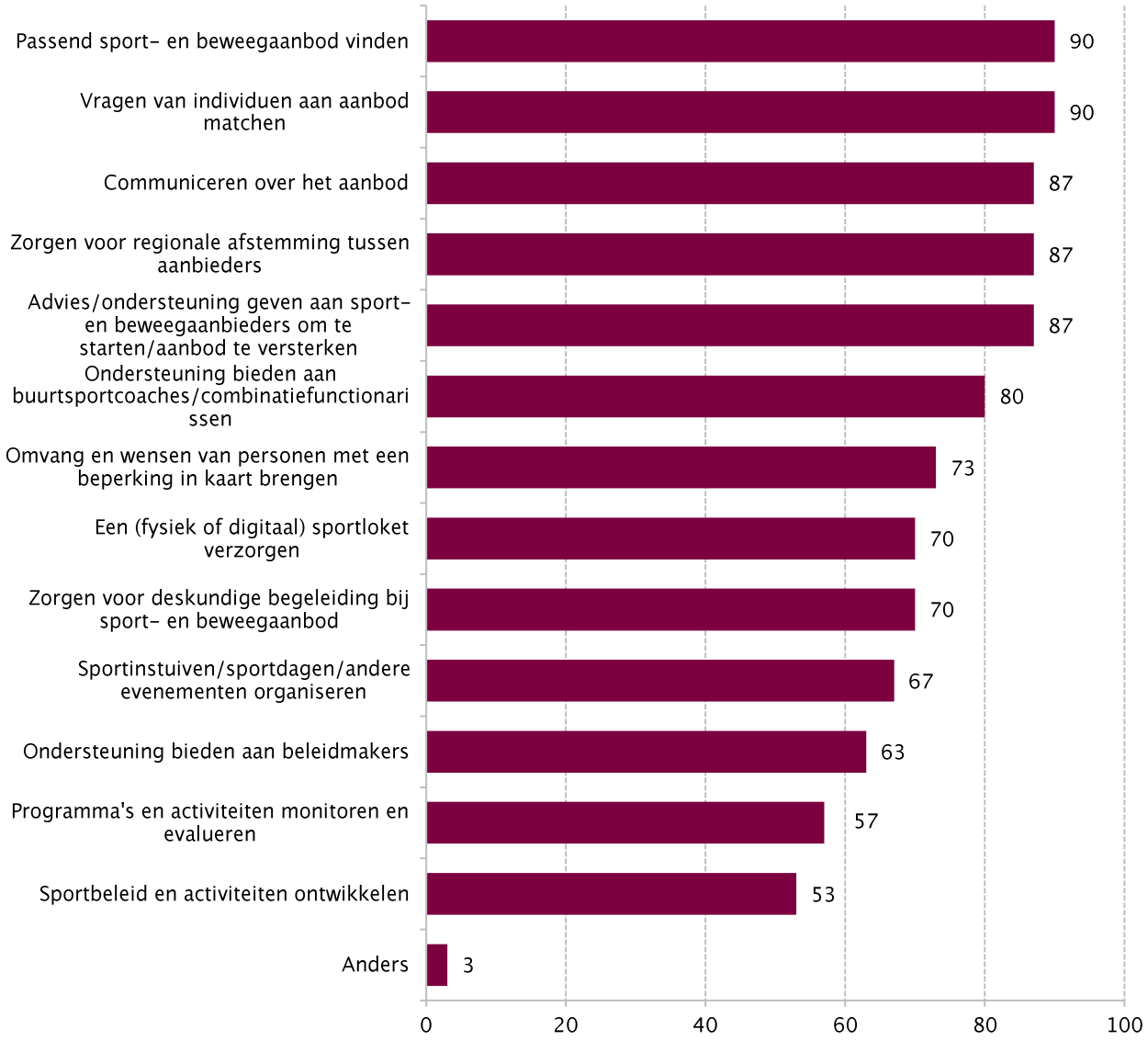
'Mensen met een beperking zoveel mogelijk mee laten doen in de samenleving, de focus ligt hier wel op bewegen.'

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Taken regionaal samenwerkingsverband

De voornaamste taken van het regionaal samenwerkingsverband, als het gaat om het bedienen van mensen met een beperking, zijn het vinden van passend sport- en beweegaanbod en het koppelen van de vraag van mensen met een beperking aan aanbod (figuur 4.1). Daarnaast houdt een groot deel van de regionale samenwerkingsverbanden zich bezig met communicatie over het aanbod, zorgen voor regionale afstemming tussen aanbieders die aanbod hebben of daarmee willen starten, advies en ondersteuning aan sport- en beweegaanbieders om hun aanbod te versterken of aanbod op te zetten, en ondersteuning van buurtsportcoaches/combinatiefunctionarissen.

Figuur 4.1 Taken van het regionaal samenwerkingsverband bij het bedienen van mensen met een beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

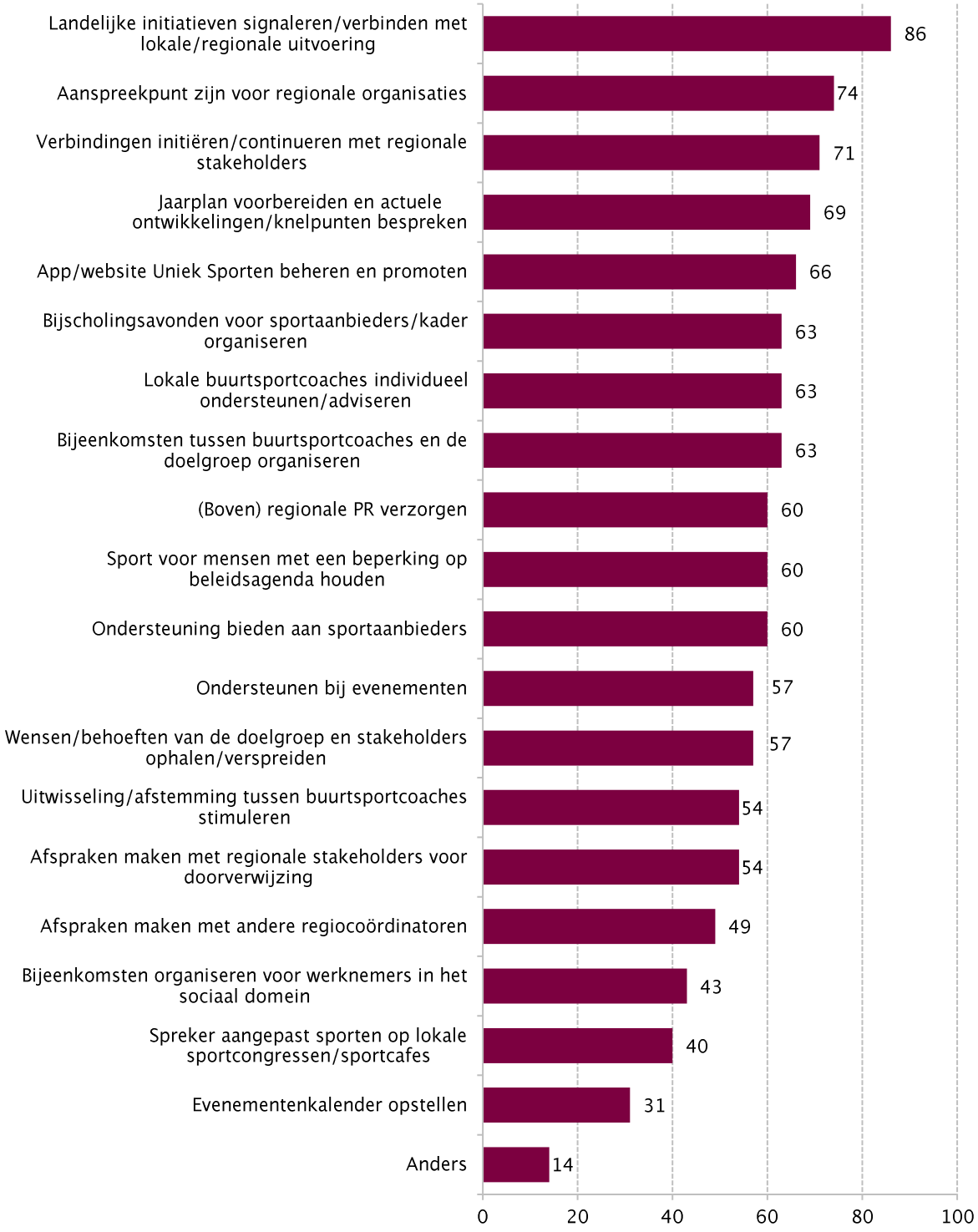
Rol en taken regiocoördinator

In de rolverdeling binnen het regionaal samenwerkingsverband staat de regiocoördinator centraal: deze neemt de regie in 71 procent van de samenwerkingsverbanden. Bij een klein deel van de regionale samenwerkingsverbanden staat een andere partij centraal en neemt deze de regie (6%) of is de regie over alle organisaties verdeeld en zijn hierover expliciete afspraken gemaakt (6%). Bij enkele samenwerkingsverbanden is de regie over alle organisaties verdeeld zonder expliciete afspraken (3%) of neemt een deel van de organisaties de regie en zit de rest in de uitvoering (3%).

De regiocoördinator heeft een breed en pluriform takenpakket als het gaat om personen met een beperking (figuur 4.2). De respondenten hebben aangeven dat regiocoördinatoren verantwoordelijk zijn voor gemiddeld elf van de negentien voorgestelde taken. De taken van de regiocoördinator zijn randvoorwaardelijk voor de taken van het regionaal samenwerkingsverband. De meeste regiocoördinatoren houden zich bezig met: 1) landelijke initiatieven signaleren en verbinden met de lokale of regionale uitvoering; 2) het aanspreekpunt zijn voor regionale organisaties; 3) verbindingen initiëren en continueren met regionale stakeholders (bv. eerstelijnszorg, ziekenhuizen, zorginstellingen,

zorgverzekeraars, Wmo); 4) het jaarplan voorbereiden, de voortgang van actuele ontwikkelingen en knelpunten bespreken en prioritering vaststellen; en 5) de app/website Uniek Sporten beheren en promoten.

Figuur 4.2 Taken van de regiocoördinator van het regionaal samenwerkingsverband in verband met mensen met een beperking (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=35)

Bron: Vragenlijst regio coördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Kennis en vaardigheden regiocoördinator

Alle respondenten is gevraagd over welke vaardigheden een goede regiocoördinator van een regionaal samenwerkingsverband zou moeten beschikken (tekstkader 4.2). Verbinden, strategisch denken, communicatievaardigheden en samenwerken worden het vaakst genoemd. Ook overzicht houden, netwerken, enthousiasmeren/inspireren, organisatorisch vermogen en doelgericht werken worden redelijk vaak genoemd. Bijna alle regiocoördinatoren vinden dat zij helemaal (49%) of voor het merendeel (49%) over de genoemde vaardigheden beschikken.

Daarnaast is alle respondenten gevraagd over welke kennis een goede regiocoördinator van een regionaal samenwerkingsverband zou moeten beschikken (tekstkader 4.2). Kennis over de doelgroep (kenmerken, omvang, behoeftes, vindplaatsen), beleid(sprocessen) en het werkveld en relevante organisaties worden het vaakst genoemd. Ook kennis over subsidieaanvragen en financiële stromen en kennis over (erkende) interventies en succesvolle programma's worden redelijk vaak genoemd. 69 procent van de regio coördinatoren vindt dat hij/zij over het merendeel van de nodige kennis beschikt. 29 procent vindt dat hij/zij helemaal over de nodige kennis beschikt.

Tekstkader 4.2 Vaardigheden en kennis waarover een goede regiocoördinator beschikt, volgens de regiocoördinatoren

Vaardigheden	Kennis
- Verbinden - Strategisch denken - Communicatievaardigheden - Samenwerken - Overzicht houden - Netwerken - Enthousiasmeren/inspireren - Organisatorisch vermogen - Doelgericht werken	- De doelgroep (kenmerken, omvang, behoeftes, vindplaatsen) - Beleid(sprocessen) - Het werkveld/relevante organisaties - Subsidieaanvragen - Financiële stromen - (Erkende) interventies en succesvolle programma's

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

De respondenten is gevraagd welke vaardigheden of kennis ze (verder) zouden willen ontwikkelen als regiocoördinator. Ongeveer een kwart van de respondenten zou graag meer kennis opdoen over beleid en beleidsprocessen (op gemeentelijk niveau). Ook heeft een kwart behoefte aan informatie over en vaardigheden in verschillende communicatiestijlen en -kanalen, bijvoorbeeld online. Een deel heeft behoefte aan kennis over financiële mogelijkheden of wil overtuigingsvaardigheden leren, kennis opdoen over monitoring en evaluatie of vaardigheden ontwikkelen voor het betrekken en stimuleren van partners.

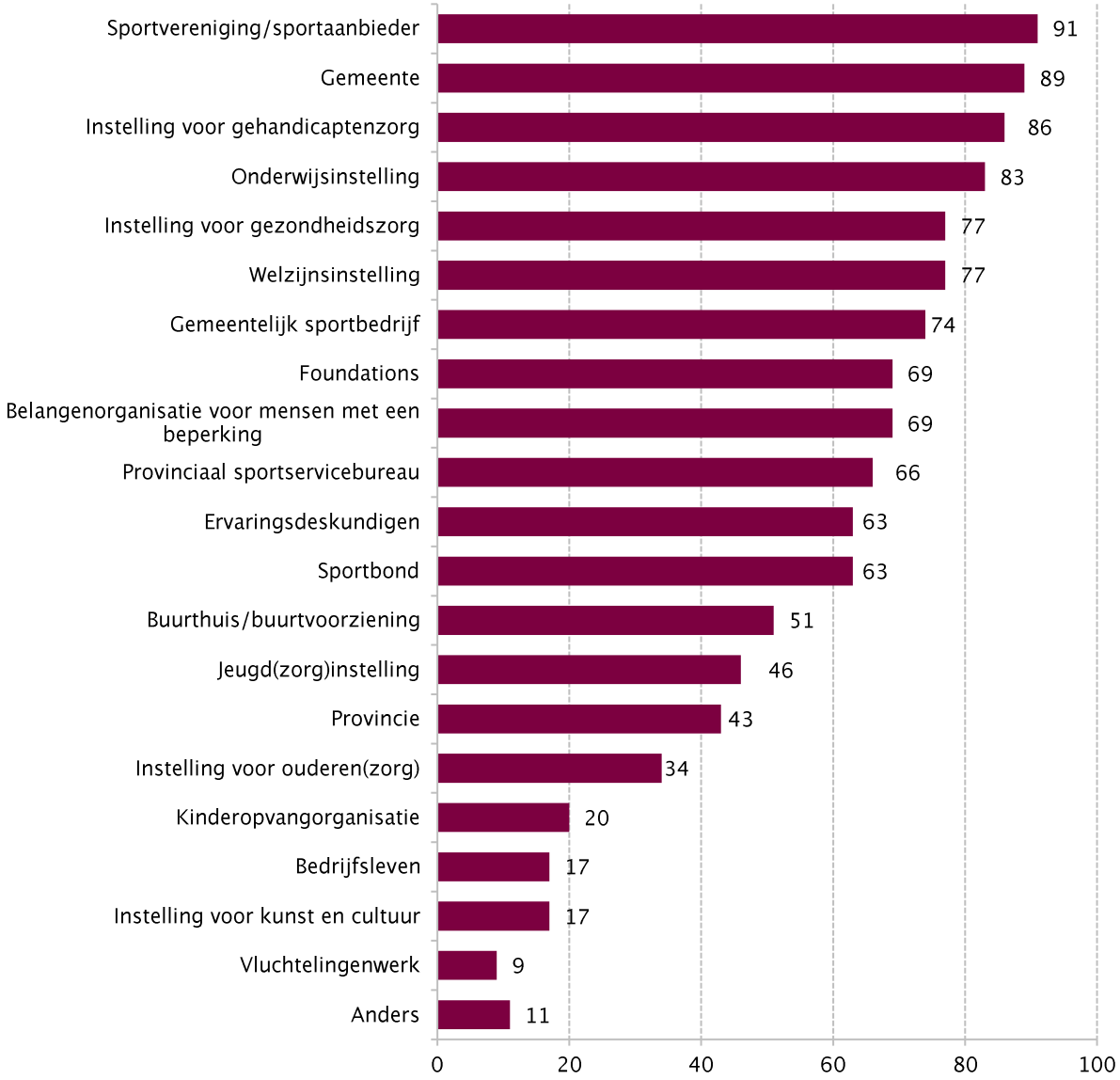
5. Samenwerking binnen het samenwerkingsverband

De samenwerkingsverbanden hebben een brede groep partners (figuur 5.1). De meestvoorkomende partners zijn sportaanbieders, gemeenten, instellingen voor gehandicaptenzorg en onderwijsinstellingen. Opvallend is dat niet alle respondenten sportaanbieders en gemeenten aankruisen als partner van het samenwerkingsverband. Wellicht vindt het sport- en beweegaanbod in sommige regionale samenwerkingsverbanden op een andere locatie dan bij de sportaanbieder plaats, bijvoorbeeld bij een instelling. Eerder zagen we dat niet alle regionale samenwerkingsverbanden door de buurtsportcoachregeling of een gemeente worden gefinancierd (figuur 2.4). Dit verklaart mogelijk waarom niet alle respondenten de gemeente als samenwerkingspartner hebben aangekruist.

63 procent van de respondenten geeft aan dat ervaringsdeskundigen partners van het regionaal samenwerkingsverband zijn. Alle respondenten zijn gevraagd in hoeverre het lukt om ervaringsdeskundigen te betrekken bij het ontwikkelen van beleid en activiteiten. Volgens 43 procent van de regiocoördinatoren lukt dit goed, omdat ze de juiste mensen hebben gevonden, omdat de ervaringsdeskundigen de beste vertegenwoordigers van de doelgroep zijn, omdat ze een samenwerkingsconvenant hebben of omdat ze ondersteuning van een andere organisatie krijgen. Volgens 43 procent van de regiocoördinatoren lukt dit matig, omdat het niet structureel gebeurt, de ervaringsdeskundigen lastig te vinden zijn of vanwege tijdsgebrek (van partners in het samenwerkingsverband en de ervaringsdeskundige). Volgens 14 procent loopt het betrekken van ervaringsdeskundigen slecht, omdat het geen prioriteit is en daardoor geen actie ondernomen wordt of omdat het samenwerkingsverband niet optimaal functioneert.

De meerderheid (86%) van de regionale samenwerkingsverbanden is volgens de respondenten bij het platform Uniek Sporten van Fonds Gehandicaptensport aangesloten (niet in figuur). 6 procent is niet aangesloten, maar is wel van plan om dit te doen. 9 procent is niet aangesloten en ook niet van plan om aan te sluiten. Mogelijk wijken deze cijfers af van het daadwerkelijke aantal afgesloten samenwerkingsverbanden met Uniek Sporten ten tijde van publicatie van deze rapportage.

Figuur 5.1 Partijen binnen de regionale samenwerkingsverbanden (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Verloop samenwerking

Bij 77 procent van de regionale samenwerkingsverbanden loopt de samenwerking volgens de respondenten (zeer) goed. Bij 6 procent loopt deze niet goed, maar ook niet slecht. 71 procent van de regiocoördinatoren is het er (volledig) mee eens dat het goed lukt om lokale/regionale partners te betrekken bij de ontwikkeling van beleid en activiteiten op het gebied van inclusief sporten en mensen met een beperking.

Volgens de regiocoördinatoren is communicatie de belangrijkste succesfactor voor een goede samenwerking. Korte lijnen en regelmatig overleg dragen hieraan bij. Andere factoren die kunnen bijdragen aan een succesvolle samenwerking zijn: een gezamenlijke doelstelling; aansturing en taakverdeling; bereidheid en een open houding voor nieuwe ideeën of werkzaamheden; betrokkenheid van partijen bij de ontwikkeling/uitvoering van activiteiten; en diverse expertises en kennisbundeling van de verschillende partners. In tekstkader 5.1 is weergegeven hoe de respondenten dit omschrijven.

Tekstkader 5.1 Redenen voor goede samenwerking binnen het regionaal samenwerkingsverband volgens regiocoördinatoren

‘Communicatie onderling (elke 3 weken even kort regionaal overleg), verschillende expertises bij de buurtsportcoaches, aansturing en coaching vanuit de regiocoördinator en gezamenlijke speerpunten bepalen, bijvoorbeeld uniek sporten van de maand en later ook maatjesproject.’

‘Contacten onderhouden met het netwerk, een open houding en gemakkelijk bereikbaar zijn voor partners en de doelgroep.’

‘Elkaar weten te vinden met vragen. Ik merk dat gemeenten die open staan voor samenwerking elkaar steeds meer versterken naar mate we meer samenwerken. Bij een gemeente is de buurtsportcoach helemaal betrokken, maar de beleidsambtenaar iets minder, ik merk dat dit meer zoeken is. Deze gemeente zou er veel meer uit kunnen halen, maar zij erkennen nog niet zo goed hoe groot de doelgroep is. Daarnaast heb ik een hele kleine gemeente waar de buurtsportcoach heel erg gewend is om heel lokaal te werken en ik hem telkens moet attenderen op de meerwaarde van het delen van informatie en initiatieven. Hier zou voor de gemeente zelf meer uit te halen zijn. Dus vooral de open blik naar buiten de gemeente is volgens mij een succesfactor. Hierdoor kunnen we niet alleen op het gebied van aangepast sporten, maar veel breder van elkaar leren wat voor elke gemeente het sport en beweegbeleid versterkt.’

‘Regelmatige overleggen (minimaal een keer per kwartaal met iedere gemeente) en meer/vaker contact met beleidsambtenaar die ondersteunt. Als regiocoördinator communiceren waar je mee bezig bent/planning.’

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Bij 17 procent van de samenwerkingsverbanden loopt de samenwerking (zeer) slecht. Opvallend genoeg zijn dit vaker oudere samenwerkingsverbanden (voor 2017 gestart). Volgens de regiocoördinatoren kan gebrek aan middelen, draagvlak en borging van afspraken een knelpunt in de samenwerking vormen (tekstkader 5.2). Ook gebrek aan regie en een te grote regio kunnen leiden tot een slechte samenwerking.

Tekstkader 5.2 Redenen voor een slechte samenwerking binnen het regionaal samenwerkingsverband volgens regiocoördinatoren

‘Borgen van afspraken en partnerschappen is lastig. Veel organisaties willen niet ergens structureel verantwoordelijk voor zijn. Hierdoor moeten er vaak nieuwe (tijdelijke) afspraken worden gemaakt. Als er dan een verandering van structuur in een organisatie is moeten we weer van voor af aan beginnen.’

‘Geen overleggen meer en niemand die de verantwoordelijkheid voelt om dit op te pakken. Onduidelijkheid over taakverdeling.’

‘Staat niet hoog op de agenda bij de verschillende gemeenten/uitvoerders, samenwerking lastig op te zetten’

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

6. Visie op inclusief sporten en bewegen

Een van de deelakkoorden van het Nationaal Sportakkoord is gericht op inclusief sporten en bewegen. Om een idee te krijgen wat de regiocoördinatoren onder inclusie verstaan, zijn ze gevraagd wat het eerst in hen opkomt als ze aan een inclusieve samenleving denken. Ze noemen vooral termen als ‘iedereen’, ‘meedoen’ en ‘mogelijkheden’ (figuur 6.1). Ook maakt een deel gelijk een verbinding met de sport- en beweegsector door het woord ‘sport’ te noemen. ‘Gelijkheid’ en ‘toegankelijkheid’ worden ook genoemd.

Figuur 6.1 Woorden die regiocoördinatoren associëren met een inclusieve samenleving (n=35, totaal aantal woorden*= 135)

* Hoe groter het woord, hoe vaker het is genoemd.
Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Daarna zijn ze in een open vraag gevraagd waar ze aan denken bij ‘inclusief sporten en bewegen’. Ook hierbij wordt vaak aan ‘iedereen’ gedacht, maar ook aan ‘eigen wensen en niveau’. De term ‘beperking’ wordt ook regelmatig genoemd. Volgens een deel van de regiocoördinatoren is het bij inclusief sporten en bewegen wenselijk dat mensen met een beperking op een ‘reguliere’ manier sporten en dat er alleen aanpassingen worden gemaakt als het niet anders kan (zie tekstkader 6.1).

Tekstkader 6.1 Opvattingen van de regiocoördinatoren over inclusief sporten en bewegen

‘Het zou mooi zijn als iedereen kan sporten ongeacht zijn of haar beperking. Indien iemand met een beperking bij regulier sportaanbod kan meekomen, dan is dat super goed! Maar wanneer iemand met een beperking speciaal sportaanbod nodig heeft dan is dat ook goed.’

‘Sport voor mensen met en zonder beperking waar mogelijk. Ik besef dat dit voor een aantal doelgroepen moeilijk of onmogelijk is en dat clubs hierin begeleid, gestimuleerd en voorgelicht moeten worden.’

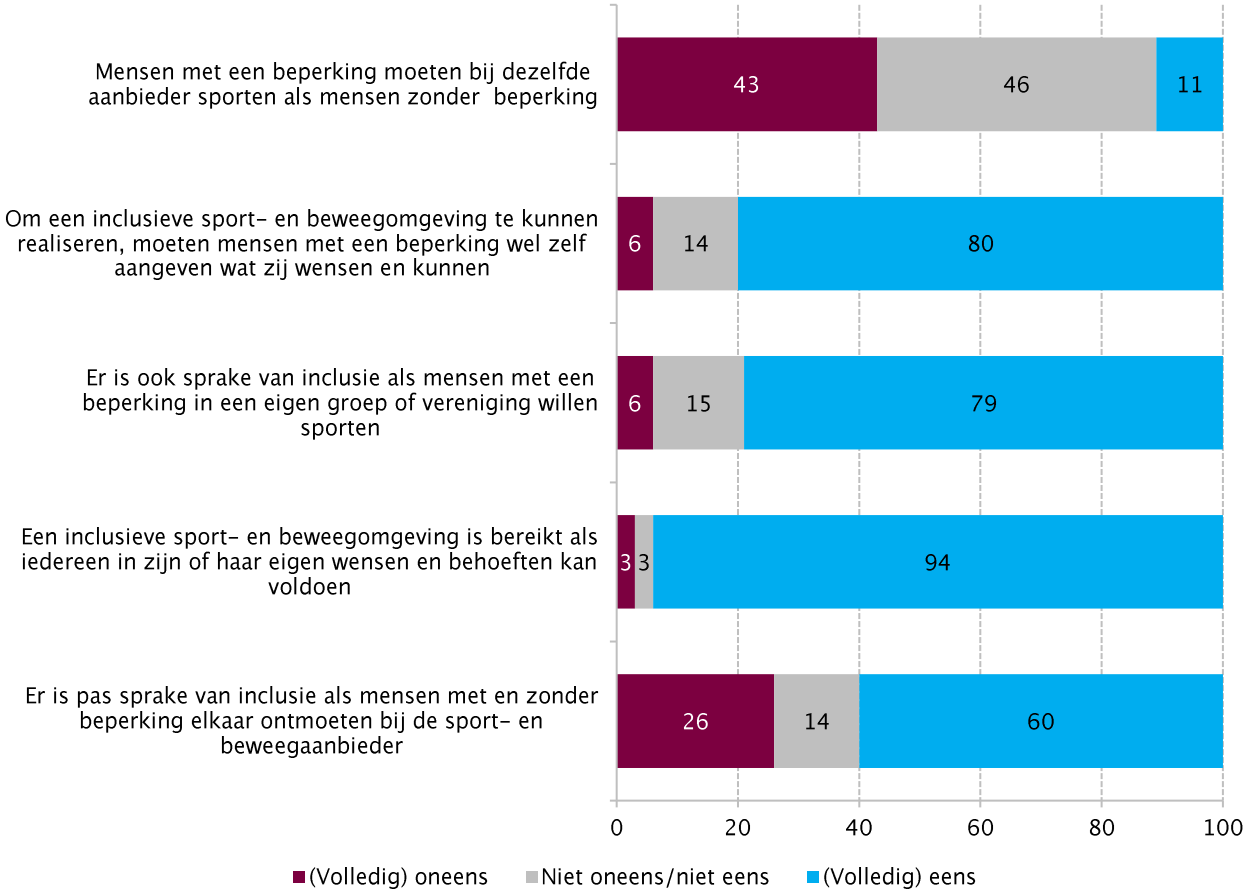
‘Dat iedereen moet kunnen sporten en bewegen in de buurt. Regulier waar dat kan, aangepast waar dat nodig is. Drempels zo laag mogelijk maken voor mensen voor wie de stap om te bewegen groot is.’

‘Sport en bewegen voor iedereen ongeacht geaardheid, achtergrond, sociaaleconomische status of beperking. Daar waar mogelijk binnen regulier aanbod met eventuele extra ondersteuning en waar nodig eventueel in apart aanbod, maar wel ingebed bij een vereniging, sportaanbieder of andere organisatie.’

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Een deel van de associaties bij ‘inclusief sporten en bewegen’ komt terug in de antwoorden van de respondenten op een aantal stellingen over inclusief sporten en bewegen. 94 procent van de respondenten geeft aan het volledig eens te zijn met de stelling ‘Een inclusieve sport- en beweegomgeving is bereikt als iedereen in zijn of haar eigen wensen en behoeften kan voldoen’ (figuur 6.2). Daarnaast is 80 procent van de respondenten het (volledig) eens met de stelling ‘Om een inclusieve sport- en beweegomgeving te kunnen realiseren, moeten mensen met een beperking wel zelf aangeven wat zij wensen en kunnen.

Figuur 6.2 Stellingen over inclusief sporten en bewegen (in procenten, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Uit de antwoorden op de open vragen over inclusief sporten en bewegen blijkt dat een deel van de respondenten het wenselijk vindt dat mensen met een beperking waar mogelijk regulier sporten (tekstkader 6.1). 79 procent van de respondenten is het er echter (volledig) mee eens dat er ook sprake van inclusie is als mensen met een beperking in een eigen groep of vereniging willen sporten. 6 procent is het hiermee (volledig) oneens en 15 procent heeft een neutrale mening. Toch blijft de vraag over de ideale manier van sporten en bewegen voor mensen met een beperking ingewikkeld, want 43 procent van de respondenten is het (volledig) oneens met de stelling dat mensen met een beperking bij dezelfde aanbieder moeten sporten als mensen zonder beperking. 11 procent is het hier (volledig) mee eens en ongeveer de helft (46%) is het niet met deze stelling eens of oneens. Of mensen met een beperking wel of niet op een reguliere manier zouden moeten sporten blijft dus een lastig vraagstuk. Voor een groot deel van de regiocoördinatoren is het belangrijkste dat iemand met een beperking kan sporten en bewegen op de manier waarop diegene dat zelf wil (tekstkader 6.2). Het is dus vaak een kwestie van maatwerk.

Tekstkader 6.2 Opvattingen van regiocoördinatoren over inclusief sporten en bewegen

‘Dat iedereen, met welke achtergrond, beperking of identiteit dan ook, (al dan niet samen met anderen) kan sporten en/of bewegen in een plezierige en veilige omgeving en zichzelf kan zijn.’

‘Bij inclusief sporten zijn er meerdere beweegopties voor iedereen. Je kan uit verschillende sportscholen kiezen of verschillende verenigingsactiviteiten ongeacht je beperking (of geloof, afkomst, seksuele voorkeur etc.). Er moet begrip/kennis zijn van uit de sportaanbieder, accommodaties moeten fysiek (en sociaal) toegankelijk zijn en er moet acceptatie en begrip zijn bij de overige leden van dezelfde sportaanbieder.’

‘Er dient voor iedereen een passend sportaanbod te zijn, in welke vorm dan ook- vereniging, individueel, of sportevenementen.’

‘Voor iedereen is sporten en bewegen bereikbaar en toegankelijk. Daarnaast kan iedereen deelnemen aan een sport- en of beweegactiviteit die bij hem/haar past en zij zich prettig voelen. Dit kan geïntegreerd zijn, maar net zo goed bij het g-team of de specifieke sportaanbieder voor het aangepast sporten.’

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Als het gaat om de rol van interactie tussen mensen met en zonder beperking bij inclusie, is er meer verdeeldheid. 60 procent is het er (volledig) mee eens dat pas sprake van inclusie is als mensen met en zonder beperking elkaar ontmoeten bij de sport- en beweegaanbieder. Dit betekent dat mensen met en zonder beperking idealiter op dezelfde locatie zouden moeten sporten of bewegen, maar niet per se in dezelfde groepen of teams. 14 procent van de respondenten is het niet eens, maar ook niet oneens met de stelling en 26 procent is het er (volledig) mee oneens.

De respondenten is gevraagd aan welke (groepen) mensen ze denken als het gaat om het bevorderen van inclusief sporten en bewegen in hun regio (figuur 6.3). De helft van de respondenten denkt aan mensen met een lichamelijke beperking en mensen met een migratieachtergrond. Ook denken veel respondenten aan mensen met een verstandelijke beperking, mensen met een lage sociaaleconomische status, mensen met een beperking in het algemeen en LHBT-personen.

Figuur 6.3 Doelgroepen waaraan de regiocoördinatoren denken bij het bevorderen van inclusief sporten en bewegen in hun regio (n=35; totaal aantal woorden*=141)

* Hoe groter het woord, hoe vaker het is genoemd.
Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Betrokkenheid sportakkoord

83 procent van de regiocoördinatoren is betrokken geweest bij het opzetten van één of meer lokale sportakkoorden. 14 procent is bij het opzetten van een provinciaal sportakkoord betrokken geweest en 14 procent bij geen enkel sportakkoord. Van de regiocoördinatoren die bij het opzetten van één of meer sportakkoorden betrokken zijn geweest, is 90 procent (heel) tevreden over hoe het thema inclusie in de lokale sportakkoorden is verwerkt. De hoge betrokkenheid bij het opstellen van de sportakkoorden zou eventueel verklaard kunnen worden door de andere functies (adviseur lokale sport, beleidsmedewerker) die meer dan driekwart van de regiocoördinatoren hebben.

7. Succes- en faalfactoren

Alle respondenten zijn gevraagd wat volgens hen goed gaat bij het realiseren van de doelstellingen van het samenwerkingsverband. Ze noemen verschillende aspecten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen, waaronder: kennisdeling, vindbaarheid (van elkaar en van diensten), realisatie van aanbod op basis van behoefte/vraag vanuit de doelgroep, en betrokkenheid.

Tekstkader 7.1 Succesfactoren bij het realiseren van de doelstellingen van het samenwerkingsverband volgens regiocoördinatoren

‘Het belang van sport en bewegen voor mensen met een beperking staat op de kaart. Er is ondersteuning voor buurtsportcoaches met minder uren voor aangepast sporten, waar kleinere gemeenten ook van kunnen profiteren. Ondanks 6 verschillende uitvoeringsorganisaties die ook concurrenten van elkaar zijn in de regio, is dit nooit een issue. Er wordt veel kennis gedeeld en er wordt samengewerkt in projecten waardoor verschillende gemeenten profiteren. Het aanbod is niet alleen bij verenigingen, maar ook bij bv. eerstelijnszorg en is steeds beter in kaart. Partners uit de regio weten Uniek Sporten steeds beter te vinden’

‘Betrekken van partnerorganisaties uit de regio die (deels) te maken hebben met aangepast sporten, met als gevolg dat er innovatieve projecten en samenwerkingen ontstaan. Een goede match vinden tussen vraag en aanbod. Zichtbaarheid en vindbaarheid van Uniek Sporten in de regio.’

‘Buurtsportcoaches op één lijn brengen, kennisoverdracht en uitwisseling, gebruik maken van elkaars expertise waardoor buurtsportcoaches lokaal (en zelfstandig) inzet kunnen plegen.’

‘Ondersteunen van verenigingen en organisaties. Individuele casussen oppakken en begeleiden naar passend sportaanbod. Sportaanbod dat mist opstarten/aanvullen (afstemming vraag en aanbod).’

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

Daarnaast zijn de respondenten in een open vraag gevraagd naar de knelpunten die ze ervaren als het gaat om de uitvoering van activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het samenwerkingsverband. De regiocoördinatoren ervaren verschillende knelpunten. Meer dan een vijfde van de regiocoördinatoren noemt de bereikbaarheid en vindbaarheid van de doelgroep, gebrek aan tijd en gebrek aan financiën. Te weinig betrokkenheid/aandacht vanuit de gemeente, lage prioritering en corona vormen knelpunten voor ongeveer één op de zes regiocoördinatoren. Ongeveer één op de tien regiocoördinatoren noemt een zwakke koppeling met het sociaal domein en meningsverschillen over het belang van (inclusief) sporten voor mensen met een beperking als knelpunten.

Tekstkader 7.2 Faalfactoren bij het realiseren van de doelstellingen van het samenwerkingsverband volgens regiocoördinatoren

‘Een beleidsambtenaar die niet zo erg betrokken is en de grootte van de doelgroep niet echt erkent, waardoor de buurtsportcoach weinig ruimte in tijd heeft. Een buurtsportcoach die in lokale situatie blijft hangen. Het (h)erkennen van het belang van sport en bewegen voor de doelgroep mensen met een beperking door zorgorganisaties die met deze doelgroep werken, maar ook bijvoorbeeld afdeling sociaal domein die belang van sport als middel nog niet als zozeer erkennen. Gebrek aan tijd bij partners waardoor sport en bewegen vaak niet hoog op het prioriteitenlijstje staat.’

‘Aandacht voor aangepast sporten vanuit de gemeenten is niet automatisch geregeld. Dit moet door de regiocoördinator wel constant op de agenda gehouden worden. De koppeling intern Sociaal domein - Sport loopt nog wat stroef, zou mooi zijn als dit beter loopt zodat de doelgroep ook via deze kant te benaderen valt.’

‘Er zijn geen specifieke afspraken gemaakt met organisaties die de doelgroep herbergen. Niet alle organisaties zien het belang van inclusief sporten. Binnen sommige organisaties wordt er sport aangeboden maar alleen op eigen locatie voor eigen cliënten/patiënten. Sommige zien het belang van sport helemaal niet.’

‘Het beperkt aantal uren/fte dat we beschikbaar hebben. Ik ben ervan overtuigd dat we nog veel meer werk kunnen hebben, veel meer vragen ophalen met meer inzet. De doelgroep bereiken blijft nog altijd heel lastig, ondanks dat we al lang bestaan en ons in het werkveld bewegen. Betrokkenheid vanuit aangesloten gemeenten is heel verschillend en zie je terug in de resultaten per gemeente.’

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

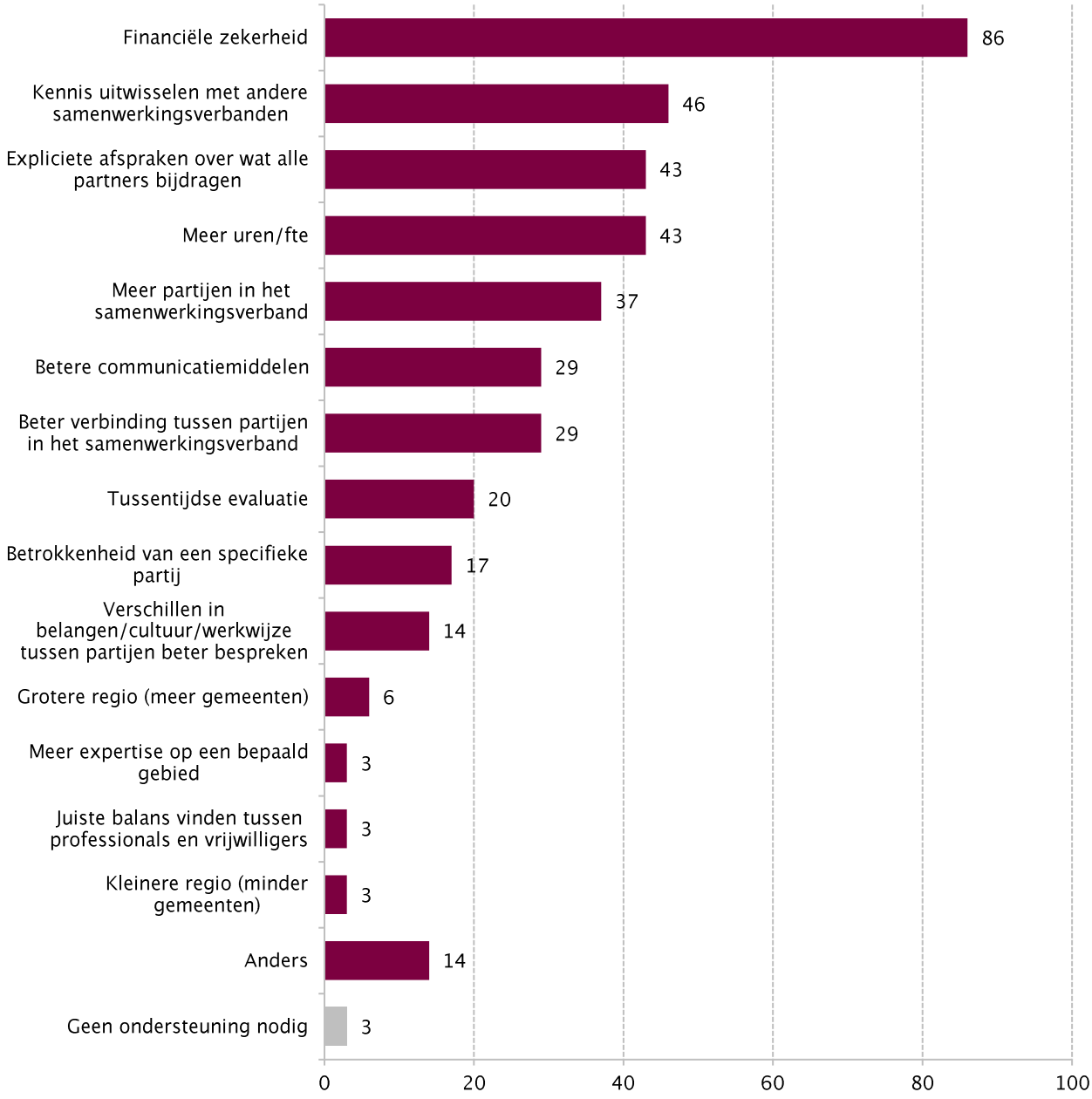
Alle respondenten is in een open vraag gevraagd of ze tips of adviezen hebben die ze met andere samenwerkingsverbanden zouden willen delen. Deze worden hier samengevat:

- Gebruik lokale partijen bij deskundigheidsbevordering.
- Stel doelen samen met betrokkenen en maak een duidelijk plan met afspraken.
- Communiceer onderling.
- Gebruik sociale media om mensen op de hoogte te houden.
- Werk samen met lokale partijen in de zorg-, onderwijs- en welzijnssector, niet alleen met gemeenten.
- Deel kennis en succesverhalen met elkaar.
- Geef meer uren en structurele financiering.
- Beredeneer je acties vanuit de (behoeftes van) de doelgroep.
- Stel je open en durf situaties anders te bekijken.
- Gebruik ambassadeurs.
- Wees zichtbaar bij verenigingen.
- Zorg voor draagvlak binnen organisaties die met specifieke doelgroepen werken.

Bijna alle regiocoördinatoren hebben behoefte aan ondersteuning om nog tien jaar te kunnen bestaan (figuur 7.1). Financiële zekerheid speelt hierbij de grootste rol. Dit geldt voor de meerderheid van de regionale samenwerkingsverbanden die zich in de uitbreidings-, borgings- en uitvoeringsfase bevinden. Het enige regionale samenwerkingsverband dat zich in de opstartfase bevindt heeft hier ook behoefte aan. De leeftijd van het regionale samenwerkingsverband en een verandering in het aantal beschikbare uren blijken geen invloed te hebben op zorgen over financiële zekerheid. Zowel nieuwe als oudere regionale samenwerkingsverbanden hebben behoefte aan financiële zekerheid. De meerderheid van de regionale samenwerkingsverbanden waar het totale aantal beschikbare uren is toegenomen, deelt deze behoefte ook. Daarnaast heeft een groot deel van de regiocoördinatoren behoefte aan kennisuitwisseling met

andere regionale samenwerkingsverbanden, expliciete afspraken over wat alle partners bijdragen en meer uren.

Figuur 7.1 Benodigde ondersteuning om over tien jaar nog steeds als samenwerkingsverband te bestaan (in procenten, meer antwoorden mogelijk, n=35)

Bron: Vragenlijst regiocoördinatoren, 2020 (Mulier Instituut).

8. Conclusies en aanbevelingen

Het doel van dit onderzoek was om kennis te verzamelen over de werking van het regionaal samenwerkingsverband en de rol van de regiocoördinator daarbinnen. In dit hoofdstuk zijn per onderzoeksvraag conclusies geformuleerd en geven we aanbevelingen voor de toekomst.

8.1 Conclusies

1. Wat zijn de doelen en taken van het regionaal samenwerkingsverband ten aanzien van mensen met een beperking?
   - Uit het onderzoek blijkt dat de voornaamste taken van het regionaal samenwerkingsverband, als het gaat om het bedienen van mensen met een beperking, bestaan uit het vinden van passend sport- en beweegaanbod en het koppelen van de vraag van mensen met een beperking aan aanbod. Veel regionale samenwerkingsverbanden omschrijven hun hoofddoelstelling als het bedienen van iedereen in het vinden van passend sport- en beweegaanbod, maar mensen met een beperking worden vaak als specifieke doelgroep uitgelicht.
   - Het lijkt erop dat de meeste samenwerkingsverbanden na beëindiging van Grenzeloos actief nog steeds bestaan en redelijk tot goed geborgd zijn. Bij de meerderheid van de regionale samenwerkingsverbanden loopt de samenwerking (zeer) goed en lukt het om lokale/regionale partners te betrekken bij de ontwikkeling van beleid en activiteiten op het gebied van inclusief sporten en mensen met een beperking. De doelstelling van Grenzeloos actief om samenwerkingsverbanden zelfstandig te laten voortbestaan is dus bereikt.
   - Samenwerkingsverbanden hebben niet stilgestaan: ze breiden nog steeds uit. De meeste regionale samenwerkingsverbanden bevinden zich in de uitbreidingsfase, waarin hun programma's en partnerschappen geborgd zijn en het samenwerkingsverband zijn diensten naar andere doelgroepen uitbreidt of zijn regionale samenwerkingen vergroot. Slechts enkele verbanden zitten in een afrondende fase.
   - Regionale samenwerkingsverbanden verzamelen een brede groep partners om zich heen of zorgen voor afstemming daarmee om sport en bewegen voor diverse doelgroepen mogelijk te maken. De meestvoorkomende partners zijn sportaanbieders, gemeenten, instellingen voor gehandicaptenzorg en onderwijsinstellingen. De meerderheid van de regionale samenwerkingsverbanden is aangesloten bij het platform Uniek Sporten van Fonds Gehandicaptensport.
   - Het betrekken van ervaringsdeskundigen kan beter. Bijna twee derde van de respondenten geeft aan dat ervaringsdeskundigen partners van het regionale samenwerkingsverband zijn. Volgens iets meer dan de helft van de regiocoördinatoren lukt het matig of niet om deze deskundigen erbij te betrekken, omdat dit niet structureel gebeurt, omdat de ervaringsdeskundigen lastig te vinden zijn of vanwege tijdsgebrek (van partners in het samenwerkingsverband en de ervaringsdeskundige).

2. Welke rollen en taken vervullen de regiocoördinatoren binnen de regionale samenwerkingsverbanden?
   - De regiocoördinator heeft een breed takenpakket als het gaat om personen met een beperking. De meeste regiocoördinatoren houden zich bezig met: 1) landelijke initiatieven signaleren en verbinden met de lokale of regionale uitvoering; 2) het aanspreekpunt zijn voor regionale organisaties; 3) verbindingen initiëren en continueren met regionale stakeholders (bv. eerstelijnszorg, ziekenhuizen, zorginstellingen, zorgverzekeraars, Wmo); 4) het jaarplan voorbereiden, de voortgang van actuele ontwikkelingen en knelpunten bespreken en prioritering vaststellen; en 5) de app/website Uniek Sporten beheren en promoten. Daarnaast voelt twee derde van de regiocoördinatoren zich (helemaal) verantwoordelijk voor de financiële borging van het regionaal samenwerkingsverband, terwijl dit niet bij hun takenpakket hoort. In de rolverdeling

binnen het regionaal samenwerkingsverband staat de regiocoördinator centraal: deze neemt de regie in bijna drie kwart van de samenwerkingsverbanden.
- Daarnaast zien we dat de meerderheid van de regiocoördinatoren betrokken is geweest bij het opzetten van één of meer lokale sportakkoorden. Die hoge betrokkenheid komt misschien deels doordat meer dan drie kwart van de regiocoördinatoren ook een andere functie (bv. adviseur lokale sport) heeft.
- Gemiddelde zijn er 47,9 uren per week beschikbaar voor het regionaal samenwerkingsverband. Ongeveer de helft hiervan is voor de regiocoördinator. Het werk van de regiocoördinator wordt vooral aangevuld door de buurtsportcoaches, die op lokaal niveau werken. Overige medewerkers, zoals beleidsmedewerkers, hebben een kleinere rol.
- Uit het onderzoek blijkt dat bijna alle regiocoördinatoren behoefte hebben aan ondersteuning om nog tien jaar te kunnen bestaan. Financiële zekerheid speelt hierin de grootste rol.
- Een groot deel van de regiocoördinatoren heeft behoefte aan kennisuitwisseling met andere regionale samenwerkingsverbanden, expliciete afspraken over wat alle partners bijdragen en meer uren.
- Een deel van de regiocoördinatoren zou meer kennis en vaardigheden willen opdoen over beleid en beleidsprocessen (op gemeentelijk niveau), verschillende communicatiestijlen, financiële mogelijkheden, monitoring en evaluatie en overtuigingsvaardigheden.

3. In hoeverre is sprake van een verandering in de taken, werkzaamheden en middelen van de samenwerkingsverbanden en regiocoördinatoren als gevolg van het Nationaal Sportakkoord?
    - Het totale aantal beschikbare uren voor het regionaal samenwerkingsverband is in de loop der tijd veelal toegenomen of gelijk gebleven. Het aantal deelnemende gemeenten aan het regionaal samenwerkingsverband is bij de helft van de regionale samenwerkingsverbanden in de loop der tijd niet veranderd. Het lijkt erop dat het aflopen van het beleidsprogramma Grenzeloos actief geen negatieve invloed heeft gehad op het totale aantal beschikbare uren voor de regionale samenwerkingsverbanden en het aantal deelnemende gemeenten. Dit betekent ook dat onder het Nationaal Sportakkoord de samenwerkingsverbanden met dezelfde of iets meer middelen zijn doorgezet.
    - Voor een kwart van de regionale samenwerkingsverbanden blijkt het lastig te zijn om gemeenten erbij betrokken te houden. Dit komt door gebrek aan financiële middelen, fusies tussen gemeenten, de overstap van een gemeente naar een ander regionaal samenwerkingsverband, de voorkeur binnen sommige gemeenten om zaken lokaal te regelen en de wisselende contactpersonen bij gemeenten, die van mening verschilden over de meerwaarde van het samenwerkingsverband.
    - Ook zijn meer regionale samenwerkingsverbanden na het Nationaal Sportakkoord andere doelgroepen gaan bedienen. Mensen met een beperking blijven nog steeds de meestvoorkomende doelgroep van de samenwerkingsverbanden, maar in de afgelopen jaren is de aandacht voor mensen met een lage sociaaleconomische status, ouderen en LBHT-personen licht gestegen.
    - Structurele financieringsbronnen en/of extra budget om materiaal aan te schaffen en activiteiten te organiseren blijken belangrijk voor de financiële borging van het regionaal samenwerkingsverband. Vooral de regiocoördinatoren van regionale samenwerkingsverbanden zonder structurele financieringsbronnen en/of extra budget beoordelen de financiële borging als slecht.
    - Een van de deelakkoorden van het Nationaal Sportakkoord is ‘Inclusief sporten en bewegen’. Er is nog geen consensus over de betekenis van inclusief sporten en bewegen. Enkele regiocoördinatoren vinden het wenselijk dat mensen met en zonder beperking bij dezelfde sportaanbieder sporten of bewegen. Toch geeft een groot deel van de regiocoördinatoren aan dat er ook sprake is van inclusie als mensen met een beperking in een eigen groep of vereniging willen sporten. Voor veel regiocoördinatoren is het belangrijkste dat iemand met een beperking kan sporten en bewegen op de manier waarop diegene dat zelf wil (dus ook zonder mensen met een

beperking). Het lijkt een kwestie van maatwerk te zijn, waarbij de regiocoördinator per situatie moet kijken naar de wensen en behoeften van de persoon met een beperking en de mogelijkheden in de buurt.

4. Wat zijn de belemmeringen en stimulansen bij het realiseren van de doelstellingen van het regionaal samenwerkingsverband?
   - Volgens de regiocoördinatoren is communicatie de belangrijkste succesfactor voor een goede samenwerking. Korte lijnen en regelmatig overleg dragen hieraan bij. Andere factoren die kunnen bijdragen aan een succesvolle samenwerking zijn: een gezamenlijke doelstelling; aansturing en taakverdeling; bereidheid en een open houding voor nieuwe ideeën of werkzaamheden; betrokkenheid van partijen bij de ontwikkeling/uitvoering van activiteiten; en diverse expertises en kennisbundeling van de verschillende partners.
   - Volgens de regiocoördinatoren kan gebrek aan middelen, draagvlak en borging van afspraken een knelpunt in de samenwerking vormen. Ook gebrek aan regie en een te grote regio kunnen leiden tot een slechte samenwerking.
   - Verschillende aspecten dragen bij aan het realiseren van de doelstellingen van het samenwerkingsverband, waaronder: kennisdeling, vindbaarheid (van elkaar en van diensten), realisatie van aanbod op basis van behoefte/vraag vanuit de doelgroep en betrokkenheid.
   - De bereikbaarheid en vindbaarheid van de doelgroep, gebrek aan tijd en gebrek aan financiën vormen voor ruim één op de vijf regiocoördinatoren knelpunten bij de uitvoering van activiteiten die bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen van het samenwerkingsverband.

8.2 Aanbevelingen

Op basis van de resultaten doen wij een aantal aanbevelingen voor nationale, provinciale en lokale beleidsmakers en landelijke organisaties die actief zijn op het gebied van inclusief sporten en bewegen, zodat zij de regiocoördinatoren en de regionale samenwerkingsverbanden zo goed mogelijk kunnen ondersteunen. Ook doen wij een aantal aanbevelingen voor de regiocoördinatoren om de werking van de regionale samenwerkingsverbanden te optimaliseren.

- **Zorg voor structurele financiering en/of aanvullend budget voor de regionale samenwerkingsverbanden of geef regiocoördinatoren de benodigde kennis om dit zelf te regelen.**
  Vooral de regionale samenwerkingsverbanden zonder structurele financiering en/of aanvullend budget beoordelen hun financiën als slecht of niet geborgd. Hoewel dit niet tot hun takenpakket hoort, voelen de regiocoördinatoren zich toch verantwoordelijk voor de financiële borging van het regionaal samenwerkingsverband en hebben ze behoefte aan financiële zekerheid. Ook wil een deel meer beschikbare uren. Een deel van de regiocoördinatoren heeft behoefte aan kennis over subsidieaanvragen en financiële stromen. Mogelijk kunnen regiocoördinatoren in de toekomst een rol in de financiering spelen, mits ze over voldoende kennis beschikken. Trainingen op dit gebied vanuit NOC*NSF, Sportkracht12 of VSG-regio's, of een kennisdelingssessie waarin de regiocoördinatoren hun ervaringen kunnen uitwisselen, kunnen hieraan bijdragen. Daarnaast zou het kunnen helpen om de output van de uren van de betrokkenen in kaart te brengen (hoeveel vragen zijn binnengekomen, hoeveel mensen met een beperking zijn geholpen, hoeveel tijd kost het per vraag, enz.). Dit zou de meerwaarde van de functies onderbouwen.

- **Zorg voor nascholing van de regiocoördinatoren op het gebied van beleid en beleidsprocessen, communicatie en leiderschap.**
  De regiocoördinatoren geven aan behoefte te hebben aan kennis over beleid en beleidsprocessen (op gemeentelijk niveau). Het blijkt lastig om gemeenten voortdurend te blijven betrekken en ook verbindingen te leggen met gemeentelijke domeinen buiten de sport. Meer informatie over beleid en

beleidsprocessen op dit niveau zou regiocoördinatoren kunnen helpen de aandacht voor sporten en bewegen voor mensen met een beperking in het gemeentelijke beleid te borgen. Daarnaast zou nascholing op het gebied van communicatie bijdragen aan een sterker regionaal samenwerkingsverband. Het gaat hier om vaardigheden opdoen op het gebied van communicatie via verschillende media, overtuigingskracht en motiverende gesprekstechnieken, heldere afspraken maken en korte lijnen houden. Ook hebben regiocoördinatoren baat bij nascholing op het gebied van leiderschap, bijvoorbeeld taakverdeling, aansturing en gezamenlijke doelen stellen voor het samenwerkingsverband. Deze vaardigheden blijken succesfactoren te zijn voor de realisatie van doelstellingen van het samenwerkingsverband. Deze nascholing zou op landelijk niveau kunnen worden georganiseerd door bijvoorbeeld NOC*NSF en Sportkracht12. Aangezien sommige regiocoördinatoren als buurtsportcoach werken, zou dit eventueel onderbracht kunnen worden bij de Landelijke Academie voor Buurtsportcoaches.

- **Organiseer een themabijeenkomst voor regiocoördinatoren over het betrekken van ervaringsdeskundigen**.
  Bij een deel van de regionale samenwerkingsverbanden lukt het matig of niet om ervaringsdeskundigen erbij te betrekken. Wanneer NOC*NSF of Sportkracht12 een themabijeenkomst op dit gebied organiseert, kunnen de regiocoördinatoren hun successen en knelpunten met elkaar delen en elkaar vragen stellen.

- **Deel kennis buiten de gemeente en/of het regionaal samenwerkingsverband.**
  Regiocoördinatoren geven aan behoefte te hebben aan uitwisseling met regiocoördinatoren van andere samenwerkingsverbanden. Daarom wordt aanbevolen regelmatig kennisdelingssessies voor de regiocoördinatoren te organiseren op dit gebied. Daarnaast geven ze aan dat sommige gemeenten nog niet echt een regionale blik hebben. De focus ligt vaak op de eigen gemeente, waardoor de kennis en middelen niet gedeeld worden. Om mensen met een beperking zo goed mogelijk te bedienen in de mogelijkheden om te sporten en bewegen is regionale samenwerking essentieel. Aanbevolen wordt om samen met de VSG de toegevoegde waarde van regionale samenwerking aan de gemeenten te laten zien. Dit kan via een webinar of themabijeenkomst waarin uitgelegd wordt hoe een regionaal samenwerkingsverband tot stand komt, bijvoorbeeld aan de hand van het Stappenplan regionale samenwerking aangepast sporten (Van den Berg, Hiemstra & De Klein, z.d.) en kunnen voorbeelden van degelijke trajecten gedeeld worden. Verder zou Kenniscentrum Sport en Bewegen een factsheet kunnen maken om de erkende interventies gericht op deze doelgroep(en) laagdrempelig te presenteren aan regiocoördinatoren.

- **Monitor de mate waarin de regionale samenwerkingsverband bijdragen aan het matchen van sport- en beweegaanbod aan de wensen van mensen met een beperking.**
  Het uiteindelijke doel van de regionale samenwerkingsverbanden is dat meer mensen met een beperking gaan sporten en bewegen. Daarom is het is belangrijk om te laten zien wat de verbanden feitelijk opleveren aan de sport- en beweegdeelname van mensen met een beperking (hoeveel matches zijn gerealiseerd en in hoeverre is sprake van een duurzame match). Hiermee wordt de toegevoegde waarde van de verbanden hard gemaakt. Aanbevolen wordt om te kijken of en hoe dit al in kaart wordt gebracht en indien nodig, verder onderzoek hiernaar te doen.

- **Zoek een gezamenlijke oplossing voor het probleem van de vindbaarheid van de doelgroep**.
  De bereikbaarheid en vindbaarheid van mensen met een beperking vormt een belemmering voor meerdere stakeholders (gemeenten, buurtsportcoaches, sportbonden, sportverenigingen) op het gebied van inclusief sporten en bewegen (Gutter & Van Lindert, 2020a; Gutter & van Lindert, 2020b; Gutter, de Jonge & van Lindert, 2021; Van Stam, Brandsema, de Jonge, Maasdam & van Lindert, 2018). Mogelijk kunnen deze stakeholders de handen ineenslaan om dit probleem (deels) op te lossen. Door een themabijeenkomst te organiseren zouden deze stakeholders kunnen achterhalen waar en hoe

het nu lukt om mensen met een beperking te bereiken. Dit kan wellicht uitmonden in een handleiding voor de praktijk. Daarnaast is het belangrijk om de blinde vlekken in kaart te brengen (welke doelgroepen kunnen ze niet vinden?) en mogelijk aanvullend onderzoek uit te voeren om deze vragen te beantwoorden.

- **Ondersteun de regionale samenwerkingsverbanden bij het uitbreiden naar andere doelgroepen**. De focus van de regionale samenwerkingsverbanden is de afgelopen jaren uitgebreid. Dit onderzoek was specifiek gericht op mensen met een beperking. In de toekomst is het ook belangrijk dat de werkzaamheden, succesfactoren en knelpunten voor andere doelgroepen onderzocht worden.

9. Referenties

Berg, L. van den, Hiemstra, A. & Klein, K. de (z.d.) *Stappenplan regionale samenwerking aangepast sporten*. Ede: Kenniscentrum Sport & Bewegen.

Gutter, K. & Lindert, C. van (2020a). *Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: beleid en activiteiten van gemeenten*. Utrecht: Mulier Instituut.

Gutter, K. & Lindert, C. van (2020b). *Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: de inzet van de buurtsportcoach*. Utrecht: Mulier Instituut.

Gutter, K., Jonge, M. de & Lindert, C. van (verwacht 2021). *Sporten en bewegen voor mensen met een beperking: aandacht van sportbonden voor inclusief sporten en bewegen*. Utrecht: Mulier Instituut.

Ministerie van VWS (2015). *Kamerbrief Programma Grenzeloos actief*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

Ministerie van VWS (2018). *Nationaal Sportakkoord*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

NOC*NSF (2019). *Samenwerkingsverbanden Aangepast sporten*. Geraadpleegd op 5 februari 2021, via https://www.volksgezondheidenzorg.info/sport/sportopdekaart/onbeperktbewegen/interventies-en-beleid#!node-samenwerkingsverbanden-aangepast-sporten-gemeente

Stam, W. van, Brandsema, A., Jonge, M. de, Maasdam, S. & Lindert, C. van (2018).
De organisatie van sportaanbod voor mensen met een beperking. Utrecht: Mulier Instituut.

Mulier Instituut | Sportonderzoek voor beleid en samenleving
Herculesplein 269 | 3584 AA Utrecht | Postbus 85445 | 3508 AK Utrecht
T +31 (0)30 721 02 20 | info@mulierinstituut.nl | www.mulierinstituut.nl